

«فرهیختگان» با بررسی روند اجرای طرح معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان در ۲ دانشگاه صنعتی شریف و تهران گزارش می‌دهد

هاتف حوزه اختراعات کشور را تکان می‌دهد؟

محمد افصح

خبرنگار

جایگاه خوبی که ایران توانسته در منطقه و جهان پیرامون تولید مقالات علمی در سال‌های گذشته کسب کند، نشان‌دهنده عملکرد مناسب کشور در حوزه تولید علم است. اما معیارهای متنوعی برای سنجش عملکرد علمی فناوری در کشور وجود دارد و این حوزه تنها به مقالات علمی تولیدی مربوط نمی‌شود. یکی از این معیارها ثبت اختراع و به‌نوعی تجاری‌سازی است، یعنی درصوبی‌که پژوهش‌های اساتید و پژوهشگران از شرایط و کیفیت مناسبی برخوردار باشد، می‌توانند آن‌ها را از مرحله تولید اسناد و مقالات پیش‌تر برده و با ثبت اختراع و

تدوین طرح هاتف برای جبران فاصلهٔ علم وفناوری

پاییز ۱۴۰۲ بود که طرحی زیرمجموعه معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان با هدف حمایت از پروژه‌های کلان، راهبردی و فاخر اجرایی شد. معاونت در این طرح دانشگاه صنعتی شریف را به‌عنوان ایستگاه ابتدایی خود انتخاب کرد تا با دستیابی حداکثری به اهداف، این طرح به الگویی برای اجرایی‌سازی در دانشگاه‌های دیگر کشور تبدیل شود. حالا با گذشت بیش از یک سال از شروع اجرای برنامه هاتف (هدایت اعتبارات توسعه فناوری) در دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه تهران به‌عنوان دومین ایستگاه اجرایی این برنامه، شروع به کار کرده و دبیرخانه برنامه هاتف در این دانشگاه، اولین فراخوان ارسال طرح‌های فناوریانه اعضای هیئت‌علمی را منتشر کرده است. همچنین زیرم‌هایی از آغاز به کار این برنامه در دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی هم به گوش می‌رسد. این موضوع نشان می‌دهد که اجرای برنامه هاتف در دانشگاه‌ها همچنان با جدیت دنبال می‌شود و با تغییر دولت خدشه‌ای در پیشبرد این طرح ایجاد نشده است.

هاتف از کجا آمد؟

آذرماه سال ۱۴۰۲، معاون سابق علمی، فناوری رئیس‌جمهور، در مراسم آغاز فرایند تخصیص اعتبار توسعه فناوری به اعضای هیئت‌علمی دانشگاه صنعتی شریف، به تشریح اهداف و اصول این طرح پرداخته بود و بیان کرد این برنامه در راستای بازگشت جریان توسعه فناوری و زیست‌بوم استارت‌آپی به مسیر درست خود شکل گرفته است. روح‌الله دهقانی‌فیروزآبادی، معاون سابق ریاست‌جمهوری در این مراسم درباره کلیت طرح این‌گونه توضیح داده بود: «حمایت‌های

دانشگاه تهران ایستگاه بعدی برنامهٔ هاتف

برنامه هاتف این بار به دانشگاه‌تهران رسیده‌است، در حقیقت بر اساس قراردادی که اسفندماه‌سال گذشته میان معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تهران و معاونت علمی فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست‌جمهوری منعقد شده، در حال حاضر هاتف در این دانشگاه اجرایی شده‌است. این برنامه با مدیریت محمدرضا هاشمی عضو هیئت‌علمی دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر آغاز به کار کرده‌است.

محمدرضاهاشمی، مدیر اجرایی برنامه‌هاتف در دانشگاه‌تهران در گفت‌وگویی با «فرهیختگان» در این باره گفت: «پژوهش‌های اساتید برای اینکه از مرحله آزمایشگاهی یا حتی MVP، به یک فناوری که قابلیت تجاری‌سازی داشته باشد تبدیل شوند، نیازمندفرایندی هستند که هم‌به‌یو‌بدجوه هم، به‌توانمندی‌های مرتبط با تجاری‌سازی و کسب‌وکار نیاز دارد.»

هاشمی تصریح کرد: «معمولاً باید در بسیاری از موارد، همکاران هیئت‌علمی صرفاً در آن بخش اولیه، یعنی پژوهش فعال هستند چون آن بخش جزء مأموریت‌هایمان است و در چهارچوب انتظارات دانشگاه از آن‌ها قرار می‌گیرد. اما در صد محدودتری از اعضای هیئت‌علمی وجود دارند که با علاقه‌مندند یا توانمندی‌های لازم را دارند یا منابع کافی پیدا می‌کنند که بتوانند پژوهش‌ها را به‌فناوری تبدیل کنند.»

او به نقش برنامه هاتف در حل این مسئله اشاره کرد و ادامه داد: «در برنامه هاتف و چهارچوبی که برای آن طراحی شده، هدف این است که به تعداد بیشتری از همکاران کمک شود تا دستاوردهایشان با دویالی که عرض کردم؛ یعنی هم منابع مالی و هم توانمندی‌های کسب‌وکار و تجاری‌سازی، قابلیت تبدیل به فناوری پیدا کنند. در دوره حمایتی طرح هاتف هم حمایت مالی و هم حمایت در زمینه توانمندسازی‌های موردنیاز در حوزه کسب‌وکار و تجاری‌سازی صورت می‌گیرد.»

حمایت ۱٫۷۵ میلیارد تومانی برای توسعهٔ فناوری در دانشگاه تهران

بر اساس سند اولین فراخوان برنامه هاتف دانشگاه تهران از مهم‌ترین اهداف این برنامه ایجاد و زایش کسب‌وکارهای نوپای جدید، مقیاس‌پذیر، با قابلیت توسعه بازار و محصول است که بتوانند از محل فروش محصول و یا خدمت خود، بعد از اتمام حمایت‌های هاتف نیز پایا و پویا به فعالیت ادامه دهند. هاتف با اختصاص اعتباری بین ۱ تا ۱٫۷۵ میلیارد تومان به هر طرح، به مدت یک سال از آن طرح حمایت می‌کند. این برنامه همچنین با ارائه خدمات توانمندسازی و مشاوره‌های تخصصی به تیم‌ها، امکان تجاری‌سازی و تبدیل آن‌ها به یک واحد فناور را افزایش می‌دهد. مدیر اجرایی برنامه هاتف در دانشگاه تهران با اشاره به این موضوع که در مرحله یک‌ساله ابتدایی این برنامه بوجه متوسط معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری تأمین می‌شود، عنوان کرد: «برنامه هاتف در دانشگاه تهران می‌تواند تا ۳۰ طرح را پوشش دهد.»

هاشمی تأکید کرد: «تسهیلاتی که به طرح‌ها ارائه می‌شود، فقط شامل حمایت مالی نیست. یعنی اولین مسئله مدنظر در این طرح، بحث توانمندسازی است که در قالب دوره‌های آموزشی و با کمک مشاورینی که در کنار هر طرح حضور خواهند داشت، دنبال می‌شود. این حمایت‌ها کمک می‌کند تا تقصیه با کمبودی که در برخی طرح‌ها در حوزه کسب‌وکار و تجاری‌سازی وجود دارد برطرف شود. حمایت دیگر، اختصاص فضای کار مشترک به تیم‌های طرح هاست تا بتوانند با تمرکز و انسجام بیشتری روی کار خود فعالیت کنند.»

او ادامه داد: «یکی دیگر از محورهای مهم جذب سرمایه‌گذار بیرونی است. یعنی مجموعه‌هایی که در حوزه نوآوری و مهم‌جذب سرمایه‌گذاری می‌کنند را وارد فرایند کنیم تا با مشاهده توانمندی‌های همکاران، حمایت‌هایی علاوه بر حمایت طرح

تجاری‌سازی پژوهش‌های خود در وسیع‌تر شدن دایره فناوری کشور سهیم شوند.

ایران در تولید مقالات علمی در سال ۲۰۲۲ جایگاه ۱۵ام جهان را در اختیار داشت که در سال ۲۰۲۳ با اقول ۲ رتبه‌ای در جایگاه ۱۷ام جهان قرار گرفت. این جایگاه مناسب و قابل قبول، وقتی دچار خدشه می‌شود که متوجه شویم ایران در سال ۲۰۲۲، جایگاه ۵۱ام ثبت اختراع جهان را به خود اختصاص داده است. این آمار نشان می‌دهد که به دلایل مختلفی اساتید و پژوهشگران پژوهش‌های خود را به مرحله ثبت اختراع و تجاری‌سازی نمی‌رسانند و این موجب عقب‌ماندگی کشور در توسعه فناوریانه خواهد شد.

معاونت علمی برای جریان‌سازی و توسعه زیست‌بوم فناوری و نوآوری، دستاوردهای بسیار خوبی داشت، اما در ادامه اشکالاتی نیز به وجود آمد.

یکی از اشکالات این بود که معاونت علمی را از جریان رسالت اصلی خود که همان توسعه جریان علم وفناوری باشد، قدری دور کرد.

او با بیان اینکه حمایت از پروژه‌های کلان، راهبردی و فاخر جزء برنامه‌ها و مأموریت‌های اصلی معاونت علمی است، گفته بود: «حمایت از جریان‌های استارت‌آپی که عمدتاً توسعه‌دهنده فناوری‌های خاص و سطح بالا نبودند، اگرچه خوب بود و زیست‌بوم استارت‌آپی را گسترده کرد، اما ما را از جریان اصلی کارهای فاخر و توسعه اقتصاد دانش بنیان و توسعه فناوری‌های پیشرفته بازداشت.»

معاون سابق علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان اجرای این طرح را گامی در راستای تحقق الگوی توسعه فناوری توسط دانشگاه‌های تراز دانسته، بیان کرده بود: «با رویکرد حمایت‌های متناسب با نیاز هر شرکت و حمایت از طرح‌های بزرگ و فاخر، حمایت از طرح‌های توسعه فناوری اثرگذار دانشگاهی در قالب این طرح، حمایت می‌شوند.»

در اصل برنامه مشترک هاتف که در قالب یک شیوه‌نامه در کارگروه راهبری تولیدات دانش بنیان تصویب شده بود، یک سازوکار ساده

زمینه‌ای فراهم می‌کند تا با نظر دانشگاه‌ها، حمایت‌های مندرج در ماده ۱۳ قانون جهش تولید دانش بنیان به دانشگاه تخصیص داده شود. همچنین در این برنامه، ۲۰ درصد هزینه‌های سربار

دانشگاه و پروژه، موردقبول قرار می‌گیرد. نکته دیگر اینکه بر اساس

این طرح، هزینه‌هایی که اسنادی ندارد، با اعضای رئیس دانشگاه

پذیرفته می‌شود تا با یک سیستم تسهیل‌گرانه و نظارتی کار بهتر

توسعه پیدا خواهد کرد.

معاونت علمی در راستای حمایت از طرح‌های نوآورانه، با توجه به بودجه محدود، به‌توانمندی‌های نوپا و پویا تبدیل شوند، چون مشاهده شده بود که معمولاً حمایت‌ها برای تجاری‌سازی طرح‌ها به‌صورت تسهیلاتی انجام می‌شد که طرح‌ها را به پارک علم وفناوری و مراکز رشد دانشگاهی وارد کند.»

هاتف، دریافت‌شود. همچنین اگر طرحی بتواند از ظرفیت قانون جهش تولید دانش بنیان استفاده کند که در آن شرکت‌ها علم و مجموعه‌ها در صورت انجام پژوهش با دانشگاه از اعتبار مالیاتی بهره‌مند می‌شوند، می‌توانند بین ۲۵ تا ۳۰ درصد حمایت مالی بیشتری دریافت کنند.»

مدیر اجرایی برنامه هاتف در دانشگاه تهران در توضیح بیشتر این مسئله گفت: «از وجوه دیگر مهم طرح هاتف، موضوع شبکه‌سازی است. ما اولویت را به پروژه‌های بین‌رشته‌ای داده‌ایم که اعضای هیئت‌علمی از رشته‌های مختلف در یک طرح حضور داشته باشند. در این بخش نیز هدف ما ایجاد بستر شبکه‌سازی و تعامل بین‌رشته‌ای برای افزایش کیفیت طرح‌ها و تقویت پیوند میان حوزه‌های دانشی متفاوت است.»

به گفته او، در نخستین دوره از برنامه هاتف، از ایده‌ها و طرح‌های نوآورانه‌ای که از هوش مصنوعی به جهت تغییر، تحول و نوآوری در کسب‌وکار به‌منظور خلق ارزش و رفع نیازهای صنعت و جامعه استفاده می‌کنند، حمایت خواهد شد و با آغاز هر حله ثبت‌نام نخستین دوره طرح هاتف، اعضای هیئت‌علمی دانشگاه تهران می‌توانند با تکمیل فرم‌های مربوطه، پیشنهاد خود را تا ۱۰ خردادماه امسال به دبیرخانه برنامه هاتف ارسال کنند.

ساختار مشابه برنامه‌های هاتف در دانشگاه‌ها

مدل اجرایی برنامه هاتف در دانشگاه شریف و دانشگاه تهران هر دو تألیف می‌کنند که این برنامه اصول و مبانی یکسانی دارد و با شیوه‌ای مشابه مدیریت می‌شود. مدیر اجرایی برنامه هاتف در دانشگاه تهران در این باره عنوان کرد: «این طرح و الگویی که اکنون برای آن پیاده‌سازی می‌شود، از تجربه اجرای طرح در دانشگاه صنعتی شریف برآمده‌است. اولین بار آنجا این ایده شکل گرفت که بیرون‌داده‌ای علمی اعضای هیئت‌علمی حمایت شوند تا تجاری‌سازی شوند و ترجیحاً به یک کسب‌وکار نوپا تبدیل شوند. چون مشاهده شده بود که معمولاً حمایت‌ها برای تجاری‌سازی طرح‌ها به‌صورت تسهیلاتی انجام می‌شد که طرح‌ها را به پارک علم وفناوری و مراکز رشد دانشگاهی وارد کند.»

او به نقش مؤثر برنامه هاتف در حمایت تکمیلی از طرح‌ها اشاره کرد و افزود: «در آنجا، طرح‌هایی که اعضای هیئت‌علمی داشتند حمایت می‌شدند. ما هم در دانشگاه تهران برنامه «جوانه» یا برنامه‌های مشابه را داشتیم که پارک برای تجاری‌سازی این دستاوردها و استقرار در پارک حمایت می‌کرد. مشکلی که آنجا مشاهده شده بود و منجر به شکل‌گیری ایده هاتف شد، این بود که حمایت‌ها از ورودی پارک انجام می‌شد، در حالی که تعداد زیادی از طرح‌ها اصلاً به آن مرحله نمی‌رسیدند.»

هاشمی ادامه داد: «گفته شد که اگر یک سال زودتر حمایت را شروع کنیم و در طول این یک سال همراه آن‌ها باشیم، احتمال موفقیت بیشتر می‌شود. به همین دلیل دوره‌ای یک‌ساله را آن‌ها اجرا کردند و ما هم، با لطفی که دوستان داشتند، اکنون در دانشگاه تهران به‌عنوان دومین دانشگاه، آن‌الگورا پیاده‌سازی می‌کنیم. اگر این حمایت یک‌ساله ادامه یابد و همراهی لازم صورت بگیرد، شانس ورود طرح‌ها به پارک و تجاری‌سازی آن‌ها بیشتر می‌شود. نتایجی هم که از اجرای آن در شریف به‌دست آمد– که اسفند سال گذشته دوره‌اش به پایان رسید– نشان داد که در صد زیادی از طرح‌هایی که حمایت شده بودند توانستند به شرکت‌های نوپا تبدیل شوند.»

کمیته راهبری مأمورگزی بیش طرح‌ها

در هر دوره از برنامه هاتف، در ابتدا کمیته راهبری سیاست‌های کلی و ساختار اصلی برنامه را تعیین می‌کند و در ادامه، طرح‌های واجد شرایط برای دریافت اعتبار توسعه فناوری را بررسی، انتخاب و تصویب می‌کند و نهایتاً بر روند

برنامه هاتف برای اولین بار در دانشگاه شریف از آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ شروع به کار کرد و اولین نامه این برنامه ذیل دبیرخانه برنامه هاتف دانشگاه شریف در ابتدای آبان آن سال تنظیم شد. در این آیین‌نامه قیده شده، این برنامه حول اهداف اصلی آن با مدیریت کمیته راهبری آن طی فرایندی، با دریافت تمهات لازم از ارائه‌دهندگان طرح‌های فناورانه و تأیید شرایط متقاضیان و طرح‌های واجد شرایط، اعتبارات و تسهیلاتی را در اختیار اعضای هیئت‌علمی قرار خواهد داد. با آغاز به کار برنامه هاتف در دانشگاه شریف و جایگاه پرچمداری این دانشگاه در پیشبرد اهداف کلان برنامه هاتف، جزئیات و نتایج این برنامه در چنین دانشگاهی به الگو و انگیزه‌ای برای سایر دانشگاه‌ها برای ورود به این برنامه تبدیل شد. برای پاسخ به این سؤال که نتایج این برنامه در دانشگاه صنعتی شریف چگونه بوده، «فرهیختگان» به سراغ احسان عظیم‌زاده، مشاور توسعه‌سازمانی پارک علم وفناوری دانشگاه صنعتی شریف و مدیر اجرایی برنامه هاتف در این دانشگاه رفته است.

بیش از ۹۰ درصد طرح‌ها در مراحل پایانی

عظیم‌زاده در ابتدا در باره تأثیر یخچه پژوهشی دانشگاه شریف و نقش اعضای هیئت‌علمی در تأسیس شرکت‌های دانش بنیان گفت: «از سال ۱۳۸۲ و با راه‌اندازی مرکز رشد دانشگاه، تاکنون بیش از ۴۰۰ شرکت توسط اعضای هیئت‌علمی و فارغ‌التحصیلان دانشگاه تأسیس و هدایت شده‌اند. در این فرایند بیش از ۱۵۰ عضو هیئت‌علمی مشارکت فعال داشته‌اند.»

او در باره روند تأیید و تخصیص اعتبارات برنامه هاتف در دانشگاه شریف و پیشرفت این طرح‌ها عنوان کرد: «پس از انتشار فراخوان عمومی بیش از ۱۴۰ طرح فناورانه به دبیرخانه برنامه ارسال شد. با وجود کیفیت بالای بسیاری از طرح‌ها، با توجه به سقف اعتباری برنامه، در نهایت ۵۲ طرح که تیم اجرایی و محصول آن‌ها در وضعیت بهتری قرار داشتند، انتخاب و مورد حمایت قرار گرفتند. خوشبختانه بیش از ۹۰ درصد از این طرح‌ها به مراحل پایانی خود رسیده‌اند و حمایت مالی کامل دریافت کرده‌اند.

سایر طرح‌ها نیز متناسب با پیشرفت خود از حمایت بهره‌مند شده‌اند.» مدیر اجرایی برنامه هاتف دانشگاه شریف در پاسخ به این سؤال که آیا طرح‌های تأییدشده، موفق به اجرای تعهدات خود شده‌اند یا نه اظهار داشت: «تمامت‌های فناور موفق به توسعه کامل محصول دانش بنیان خود شده‌اند و بیش از نیمی از آن‌ها تا به امروز اقدام به ثبت شرکت جدید کرده‌اند. انتظار داریم تا پایان خردادماه، این تعداد افزایش یابد.»

مشارکت بیش از ۲۵ درصد اعضای هیئت علمی در طرح هاتف

عظیم‌زاده مشارکت اعضای هیئت‌علمی در این طرح را قابل توجه خواند

اجرای طرح و انجام تعهدات فناور نظارت می‌کند ونحوه تخصیص اعتبارات به طرح‌های مورد تأیید را مدیریت می‌کند.

ساختار کمیته راهبری نیز از مشخصیت‌های حقیقی و حقوقی تشکیل می‌شود که اعضای آن از سبوی معاون پژوهش و فناوری دانشگاه تهران انتخاب و با حکم او منصوب می‌شوند.

به‌صورت کلی، برنامه هاتف و یژه اعضای هیئت‌علمی دانشگاه طرحی و اجرا می‌شود و یکی از مهم‌ترین شروط پذیرش طرح‌های اسالی این است که اعضای هیئت‌علمی تعهد دهند که محصول پیشنهادی‌شان به ایجاد یک شرکت نوپای دانشی حول آن محصول در انتهای بازه زمانی یک‌ساله منجر شود.

کمک به جذب اعتبارات مالی با شریک راهبردی

در هر دوره از این برنامه، شرکایی از مجموعه‌های حقوقی داخل یا خارج دانشگاه، متناسب با اولویت‌های آن دوره، به‌عنوان شرکای راهبردی برنامه هاتف توسط معاون پژوهش و فناوری انتخاب می‌شوند. شرکایی که اولاً باید مأموریتی هم‌رستا با اهداف هاتف در هر دوره داشته باشند و ثانیاً به‌منظور کمک به تداوم برنامه هاتف، توان بالفعل جذب اعتبار مالیاتی در راستای طرح‌های مورد حمایت هاتف را دارا باشند. در همین راستا، برای اولین دوره از برنامه هاتف در دانشگاه تهران، «مؤسسه هوش مصنوعی و علوم شناختی دانشگاه تهران» به‌عنوان شریک راهبردی فعالیت خواهد کرد.

هر طرح یک محصول فناورانه و یک واحد فناور جدید

شرایط اولین دوره هاتف در دانشگاه تهران، با توجه به بوجه تخصص یافتن سبوی معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست‌جمهوری، تعیین شده‌اند و به‌صورت خلاصه، این شرایط برای طرح‌های پیشنهادی به بحث خلق ارزش و رفع نیازهای صنعت با تغییر، تحول و نوآوری در کسب‌وکار به‌وسیله هوش مصنوعی بر می‌گردد. بر این اساس، طرح‌ها باید مبتنی بر فناوری‌های قوی و دارای بازار مناسبی باشند. از دیگر شرایط این است که اعضای هیئت‌علمی تعهد دهند که کسب‌وکارشان بعد از دوره حمایتی سرپا می‌ماند و از سبوی دیگر، در گذشته از برنامه‌های حمایتی دانشگاه حمایت نشده‌است. این برنامه دارای محدودت‌هایی در پذیرش طرح‌های پیشنهادی نیز هست و به همین منظور، معیارهایی تعریف شده تا اسر آن‌ها، طرح‌ها اولویت‌بندی و اعتبار مالی به طرح‌های در اولویت اختصاص داده شود. طرح‌هایی که منجر به همکاری بین‌رشته‌ای شوند، توان بالفعل جذب اعتبار مالی داشته باشند، توسط صنعت یا سرمایه‌گذار حمایت شده باشند، تیمشان تکمیل و شامل دو نفر یا بیشتر از اعضای هیئت‌علمی باشد و سابقه مناسب و مثبتی در زمینه توسعه محصول، تجاری‌سازی و کار آفرینی داشته باشند، در اولویت پذیرش و دریافت حمایت و اعتبارات قرار می‌گیرند.

همچنین، بر اساس فراخوان دبیرخانه برنامه هاتف دانشگاه تهران، فناورانی که طرح خود را تدوین و به دبیرخانه ارسال می‌کنند باید متعهد به رعایت یک‌سری از شروط در طی اجرای برنامه شوند. فناور باید متعهد شود که محصول پیشنهادی‌اش تجاری‌سازی شود و یک واحد فناور حول آن ایجاد کند، باید متعهد شود که محصول پیشنهادی را طبق زمان‌بندی مشخص توسعه دهد و روند توسعه محصول خود را به دبیر خانه گزارش دهد.

هاتف دانشگاه تهران با استقبال همراه خواهد بود

هاشمی در ادامه گفت‌وگوی خود با «فرهیختگان» با توجه به استقبال

دانشگاه شریف ایستگاه ابتدایی برنامهٔ هاتف

و تصریح کرد: «مشارکت اعضای هیئت‌علمی بسیار چشمگیر بود. در مجموع، ۱۱۷ نفر از اساتید دانشگاه (بیش از ۲۵ درصد اعضای هیئت‌علمی) طرح‌های خود را به دبیرخانه ارسال کردند و در ۵۲ طرح نهایی نیز ۸۶ نفر از اعضای هیئت‌علمی مشارکت دارند.»

مشاور پارک علم وفناوری دانشگاه صنعتی شریف اثرگذاری این برنامه بر انگیزه و توجه اساتید هیئت‌علمی را مثبت ارزیابی کرد و گفت: «بسیاری از طرح‌هایی که برای ورود به بازار نیاز به حمایت اولیه داشتند، در این برنامه دیده شدند. به همین دلیل هاتف انگیزه قابل توجهی برای اعضای هیئت‌علمی ایجاد کرد تا یافته‌های پژوهشی خود را به مرحله تجاری‌سازی برسانند. به همین دلیل بسیاری از اساتید جوان و فعال، خواهان تداوم این برنامه هستند.»

او بیان کرد: «علاوه بر حمایت مالی مجموعه‌ای از خدمات توانمندسازی و تسهیل‌گری به تیم‌ها ارائه می‌شود. دبیرخانه برنامه هاتف دانشگاه شریف برای تیم‌ها دوره‌های آموزشی تخصصی برگزار می‌کند، در راستای پیشبرد عملی طرح‌ها، مشاوران و متورهای خبریه به تیم‌ها معرفی می‌کند، به تیم‌ها کمک می‌کند تا از اعتبار مالیاتی تحقیق توسعه بهره‌مند شوند، بحث تخصیص فضای استقرار در پارک علم وفناوری را برای آن‌ها تسهیل می‌کند، به آن‌ها در زمینه ثبت شرکت مشاوره می‌دهد و طرح‌های برتر را به جهت جذب سرمایه به سرمایه‌گذاران معرفی می‌کند.»

مدیر اجرایی برنامه هاتف دانشگاه شریف در پاسخ به این سؤال که فراخوان

بعدی دبیرخانه برای دریافت طرح‌های پیشنهادی چه زمانی خواهد

بود، اظهار داشت: «در حال حاضر تمرکز اصلی بر تکمیل تعهدات

و نهایی‌سازی طرح‌های در حال اجراست. هنوز زمان مشخصی برای

دور دوم فراخوان اعلام نشده، اما با توجه به موفقیت این دوره، این برنامه

ادامه خواهد داشت.»

تحقق اهداف اصلی برنامه هاتف

عظیم‌زاده به اهداف برنامه هاتف اشاره و تصریح کرد: «از اهداف این برنامه این است که تیم‌ها پس از پایان حضورشان در برنامه بتوانند وارد اکوسیستم حمایتی پارک علم وفناوری دانشگاه شوند. البته هم‌اکنون تعدادی از شرکت‌های جدید در دوره رشد پارک پذیرش شده‌اند یا در صف پذیرش قرار دارند.»

او در پایان نتایج اجرای برنامه هاتف در دانشگاه صنعتی شریف را مثبت ارزیابی کرد و گفت: «هدف اصلی برنامه هاتف ایجاد شرکت‌های دانش بنیان جدید حول محصولات فناورانه جدید است. این دوره از برنامه هاتف به‌همت مجریان و فناوران دانشگاه خروجی‌های ارزشمندی از جمله شرکت‌های دانشی جدید داشته‌است.»

مناسب اساتید در جلسات اولیه، احتمال استقبال اساتید از این طرح را بالا دانست و اظهار داشت: «امیدواریم این طرح موفق شود و باید تمام تلاش‌مان را بکنیم تا اگر تصوی وجود دارد، آن را بر طرف کنیم و شانس موفقیت را بالا ببریم. در همین جلسات‌ای برای معرفی طرح هاتف، الزامات و اولویت‌های آن برگزار کردیم که خوشبختانه جلسه با استقبال خوبی همراه شد. این خودش نشانه خوبی بود که احتمالاً استقبال خوبی از سمت اساتید صورت خواهد گرفت.»

مدیر اجرایی برنامه هاتف در دانشگاه تهران اظهار داشت: «با توجه به تجربه دانشگاه صنعتی شریف در اجرای موفقیت‌آمیز برنامه هاتف، پیش‌بینی می‌شود که این طرح در صورت اجرای دقیق و الگوبرداری از شریف، موفقیت‌آمیز باشد و به اهداف اصلی خود دست پیدا کند.»

هاشمی این موضوع را که تنوع رشته‌ها در دانشگاه تهران ممکن است باعث شود این دانشگاه نتواند واحدهای فناور مناسبی ایجاد کند، تعبیر نادرستی دانست و گفت: «اتفاقاً در جلسه توجهی‌ای که برای این طرح داشتیم، اساتیدی از دانشکده دامپزشکی، پردیس علوم و دانشکده مدیریت را شا هد بودیم که آمده بودند و علاقه‌مند بودند بتوانند ایده‌های خودشان را به این سمت بیاورند.»

او این تنوع رشته‌ای را نوعی فرصت در توسعه فعالیت‌ها و نهانست و افزود: «با توجه به اینکه در دانشگاه تهران، در سال جاری، هاتف محوریت را به ایده‌های فناورانه‌ای که با استفاده از هوش مصنوعی نوآوری و تغییر و تحول در یک کسب‌وکار یا صنعت ایجاد می‌کنند داده‌است و– می‌دانید که هوش مصنوعی در همه رشته‌ها فعال است– بنابراین این شانس وجود دارد که تمامی رشته‌ها در تولید واحدهای فناور و توسعه ایده‌های فناورانه مشارکت داشته باشند.»

به گفته هاشمی، دانشگاه تهران با این جامعیت، و به‌ویژه در رشته‌های علوم انسانی، این ظرفیت را دارد و می‌تواند این موضوع را به یک فرصت تبدیل کند. در حقیقت، با ایجاد همکاری بین این خریس دانشگاهی و دانشکده‌های فنی که در دانشگاه تهران هستند، می‌توانیم ایده‌های کامل‌تر و قوی‌تری داشته باشیم. مدیر اجرایی برنامه هاتف در دانشگاه تهران بیان داشت: «با توجه به تجربه موفق دانشگاه صنعتی شریف در اجرایی‌سازی برنامه هاتف و دست‌یابی به اهداف کلیدی آن، و همچنین ادامه‌دادن بودن مشارکت دیگر دانشگاه‌ها در این طرح، می‌توان خوش‌بین بود که فاصله معنادار عملکرد کشور در تولید علم و تبدیل علم به فناوری تا حدودی در سال‌های آینده جبران شود و اساتید و دانشجویان علم به‌فناوری از پیش پژوهش‌ها و مقالات خود را به سمت ثبت اختراع و تولید محصولات فناورانه با قابلیت تجاری‌سازی سوق دهند. اما همچنان نهادهای آکادمیک و آموزش عالی باید توجه خود را معطوف به جبران این عقب‌ماندگی مدیریتی در توازن علم وفناوری کشور کنند تا مسیر رشد علم وفناوری کشور در مسیر صحیحی قرار گیرد.»

هاتف تعداد اختراعات ایران را افزایش می‌دهد؟

قطب‌رگراری طرح‌هایی مانند هاتف که حمایت معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست‌جمهوری را به همراه دارد، می‌تواند تأثیرات مثبتی را در روند سوق دادن اساتید برای تبدیل پژوهش به فناوری داشته باشد. اما مسئله اصلی در این میان آن است که اولاً روند برگزاری این طرح در دیگر دانشگاه‌ها با جدیت دنبال شود و در گام بعد، میزان حمایت‌ها چه در عرصه مالی و چه معنوی از اساتید فعال در این طرح، هر ساله با توجه به نیاز واقعی به روزرسانی شود. مؤلفه دیگر در این میان آن است که این طرح تنها به دانشگاه‌های بایتخته‌نشین محدود نشود و از ظرفیت اساتید اساتنی هم استفاده شود؛ در این صورت می‌توان انتظار داشت که به‌تدریج در دل طرح‌های برگزیده هاتف دانشگاهی، شاهد بالا رفتن میزان اختراعات و تبدیل پژوهش‌ها به فناوری‌های جدید باشیم.